

Ірина ДЕМКІВ

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу
Західноукраїнського національного університету

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Повномасштабна війна суттєво вплинула на функціонування вітчизняних підприємств, спричинивши послаблення їх фінансово-ресурсного потенціалу, ускладнення господарської діяльності та зниження рівня конкурентоспроможності [1]. В умовах воєнних викликів, нестабільності ринкового середовища та порушення логістичних зв'язків підприємства змушені адаптуватися до нових умов функціонування, забезпечуючи стійкість власної діяльності та збереження ринкових позицій. Особливої актуальності набуває проблема формування ефективних механізмів стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємств, що дозволяють забезпечити їх адаптивність, гнучкість і здатність до розвитку в умовах цифрової трансформації економіки.

Сучасний етап розвитку економічних систем характеризується активізацією процесів глобалізації, інтеграції та цифровізації бізнес-процесів. За таких умов конкурентоспроможність підприємства визначається не лише ефективністю використання матеріальних і фінансових ресурсів, але й рівнем впровадження цифрових технологій, інноваційних управлінських підходів, інформаційно-комунікаційних систем та здатністю оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища. Відтак, стратегічне забезпечення конкурентоспроможності підприємств стає одним із ключових напрямів сучасного менеджменту, спрямованого на формування довгострокових конкурентних переваг і забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання.

Важливо зазначити, що в умовах динамічного конкурентного середовища стратегія підприємства виступає базовим

інструментом забезпечення його ефективного функціонування. Саме стратегія дозволяє визначити перспективні напрями розвитку, сформуванню систему пріоритетів діяльності, забезпечити раціональний розподіл ресурсів і створити умови для досягнення стійких конкурентних переваг. У цьому контексті конкурентна стратегія повинна ґрунтуватися на врахуванні змін ринкової кон'юнктури, особливостей споживчого попиту, технологічних трансформацій та необхідності впровадження інноваційних рішень у всі функціональні сфери діяльності підприємства.

Ефективне стратегічне управління конкурентоспроможністю підприємства передбачає формування комплексної системи заходів, спрямованих на забезпечення його адаптивності до змін зовнішнього середовища. У сучасних умовах підприємства повинні не лише оперативно реагувати на кризові явища, але й прогнозувати можливі сценарії розвитку подій, розробляти альтернативні управлінські рішення та формувати механізми превентивного реагування на ризики. Саме тому важливого значення набуває використання сценарного підходу до стратегічного планування, що дозволяє оцінити потенційні загрози, визначити перспективи розвитку підприємства та забезпечити підвищення ефективності управлінських рішень.

Особливу роль у процесах забезпечення конкурентоспроможності підприємств відіграє ресурсно-ринковий підхід, відповідно до якого конкурентні переваги формуються на основі ефективного використання ресурсного потенціалу та орієнтації діяльності підприємства на задоволення потреб ринку. Реалізація такого підходу потребує інтеграції всіх функціональних сфер діяльності підприємства, координації управлінських процесів та забезпечення високого рівня інформаційної взаємодії між структурними підрозділами. Це дозволяє підприємству оперативно реагувати на зміни ринкової ситуації, підвищувати ефективність використання ресурсів та забезпечувати стабільне зростання результативності діяльності [2].

У сучасній теорії та практиці управління конкурентними перевагами важливе значення мають принципи адаптивності,

гнучкості, інтеграції, динамічності, системності та інноваційності. Принцип адаптивності передбачає здатність системи управління ефективно функціонувати в умовах постійних змін внутрішнього і зовнішнього середовища. Гнучкість забезпечує можливість оперативної модифікації управлінських механізмів залежно від нових викликів та потреб ринку. Інтеграція сприяє координації діяльності різних функціональних підрозділів підприємства, а динамічність забезпечує безперервний аналіз та оцінювання процесів формування конкурентних переваг. Водночас системність та комплексність управління дозволяють забезпечити узгодженість усіх управлінських рішень, а інноваційність орієнтує підприємство на впровадження сучасних технологій, цифрових рішень та новітніх методів організації діяльності.

Цифрова трансформація економіки суттєво змінює підходи до забезпечення конкурентоспроможності підприємств. Використання цифрових технологій, автоматизація бізнес-процесів, впровадження систем електронного управління, аналітики даних та сучасних інформаційних платформ сприяють підвищенню ефективності діяльності підприємств і формуванню нових конкурентних переваг. За таких умов конкурентоспроможність підприємства дедалі більше залежить від рівня його цифрової зрілості, здатності інтегрувати інформаційно-комунікаційні технології у виробничі та управлінські процеси, а також від готовності персоналу до роботи в умовах цифрового середовища [3].

Отже, в умовах цифровізації економіки та посилення глобальної конкуренції забезпечення конкурентоспроможності підприємств потребує формування ефективною системи стратегічного управління, орієнтованою на інноваційність, адаптивність та розвиток конкурентного потенціалу. Реалізація сучасних стратегічних підходів, впровадження цифрових технологій і вдосконалення управлінських механізмів сприятимуть підвищенню стійкості підприємств, зміцненню їх ринкових позицій та забезпеченню довгострокового економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Смесова В. А., Іщенко І. О. Інновації як основа підвищення якості продукції та забезпечення конкурентоспроможності підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2020. Вип. 43. С. 76-82.
2. Чех А. М., Корогодова О. О. Інноваційний розвиток економіки України в умовах Індустрії 4.0. *Актуальні проблеми економіки та управління*. 2020. № 14. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/205849>
3. Kabachenko D., Churikanova O., Oneshko S., Avhustyn R., Slatvinska V. Application of Information Technologies for Management Decision Making in the Conditions of the Instability of the External Economic Space. *International Journal for Quality Research*. Volume 16 Number 4. 2022. s. 1121-1132